

2025-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Akissuteqaat**Aappassaaneerinninneq****Aallaqqaasiut**

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq 2025-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik suliaqarneranut isumaliutissiisummullu sukumiisumut Naalakkersuisut immikkut qujassuteqarfigaat. Taamaalilluta ukioq manna aningaasanut inatsimmik suliaqarnermi pingaarutilimmik alloriarpugut.

Peqatigisaanik Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaasa tamarmiusut ataatsimiititaliap akuerineqarnissaannik inassuteqarnera, Naalakkersuisut iluarisimaarinnillutik maluginiarpaat.

Tunuliaqutaq

Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik suliaqarnermini aningaasanut inatsit inaarutaasoq piujuartitsisumik siuariartitsillunilu, isumaginninnikkut oqimaaqatigiissumik aaqqissuusseqqinnernik pisariaqartunik siuarsaanissaa pingaarnertut anguniagaraat. Taamaammat akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermik inatsisissatut siunnersuut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik qanimut ataqatigiisillugu isigineqassaaq.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut akileraartarnermillu aaqqissuusseqqinneq ukiuni kingullerni aningaasaqarnikkut siuariarnermik, aatsaallu taamak suliffissaaleqisoqanngitsigineranik toqqammaveqarpoq. Naak aningaasaqarneq siuariarluarsimagaluartoq, ineriartorneq sulisussaaleqinnermik ilungersunartorsiornermik aamma pilersitsivoq, siunissamilu aaqqissuusseqqinnissat amerlanerusut pisariaqartinneqarput. Ingammik qinersinissap qallinerani nunatsinni aaqqissuussaanikkut ilungersunartorsiuutit ataatsimut isigalugit aallunneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Aaqqiissutunik piffissaq ungasinnerusumik isigisumik, sulisussanillu piginnaanilinnik amigaateqarnerup, Namminersorlutillu Oqartussat pigisaasa nalillit iluarsartuunissaannut ikiorsiiviginissaannut siunnerfilinnik aningaasaliinerit pisariaqartinneqarput. Piffissaq ungasinnerusumik isigisumik aningaasaqarnikkut aalaakkaasumik inissisimanissaq qularnaarniarlugu, ataatsimoortumillu tapiissutunik pinngitsuuisinnaannginneq annikillisinniarlugu, isertitanik nutaanik pilersitsinissaq pisariaqarpoq. Attaveqaasersuutinut annertuumik aningaasaliinerit saniatigut, takornariaqarnermik ineriartortitsinikkut erngullu nukinganik innaallagissiornerup suliffissuaqarnermi atorluarneratigut tamanna pisinnaavoq. Taamattaaq isertitat nutaat naalagaaffimmit oqartussaaffinnik amerlanerusunik tigusisinnaanermut pisariaqarput,

taamaalillunilu Nunatta Karsiata ataatsimoortumik tapiissutinik pinngitsuuisinnaannginnera annikinnerulersinneqarluni.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat

Naalakkersuisut aappassaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuutinik arlalinnik saqqummiussipput. Taakku erseqqinnerusumik paasisaqarfiginissaannut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa innersuussutigineqarpoq. Taakkunani aningaasartuutaanerusunik, pinngitsoorneqarsinnaanngitsutut nalilerneqartunik missingersuusiorfigineqarsimanngitsunik arlalinnik imaqarput, taamaammallu maannangaaq missingersuutinut inissinneqarput. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup nutaamik innuttaasunik siumut naatsorsuineru tunuliaqutaralugu, peqqinnissaqarfimmut aningaasanik amerlanerusunik immikkoortitsinissamik siunnersuuteqarneq, Naalakkersuisut immikkut erseqqissaatigissavaat. Tamatuma 2025-mi 17 mio. kr.-nik aningaasartuuteqarnerunissaq, 2028-mi 13 mio. kr.-nik annikillisussap malitsigissavaa.

Allannguutissatut siunnersuutit ataatsimut IS-ip inernissaanik missingersuutigineqartumik 2025-mi 28 mio. kr.-nik ajorseriartitsissapput, piffissamilu aningaasanut inatsisiliorfiusumi tamarmi 2025-2028-mut 175 mio. kr.-nik ajorseriartitsissalluni. Naak allannguutissatut siunnersuutit Nunatta Karsiata aningaasartuutai taamaalillutik annertusigaluaat, matumani ingammik peqqinnissaqarfimmut tunngatillugu, aningaasartuutaanerusut pisariaqartut pineqartut Naalakkersuisut isumaqarput.

Allannguutissatut siunnersuutitigut saqqummiunneqartutigit aningaasartuutaanerusussanik ivertitsinissamut aningaasanik atugassaaruttoqassaaq. Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqarami, ukiut sisamat ingerlaneranni 5 mio. kr.-t missaannik atugassaqarfiuvoq, aappassaaneerinninnissamullu allannguutissatut siunnersuutitigut maanna atugassanik 84 mio. kr.-nik amigartoorfiulluni inissisimavoq. Pissutsit taakku partiinik aningaasanut inatsimmik isumaqatiginninniarnerni saqqummiunneqarput, taamaammallu aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip pingajussaaneerineqarnissaanut, aningaasaqarnerup oqimaaqatigiinnissaanik inatsisitigut piumasaqaataasup pisariaqartullu qularnaannissaanut allannguutissaatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa, Naalakkersuisut naatsorsuutigaat. Tassa piffissami ukiuni sisamani aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip atuuffiani aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiittoqassaaq, tak. Missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit inatsimmi piumasaqaatit.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut piffissami aningaasanut inatsisiliorfiusumi tamarmiusumi 422 mio. kr.-nik suli sinneqartoorfiunera ilanngullugu erseqqissarneqassaaq. Pingajussaaneerinninnerlu tikikkutsigu sinneqartoorutip minnerunissaa ilimagineqartariaqartoq ilanngullugu oqaatigineqassaaq. Tassunga atatillugu raajartassat 15.000 tonsinik appartinneqarnissaannik biologit siunnersuineranni kaammattuineq pingaarutilittut oqaatigineqassaaq. Taannaanaq ukiut sisamat ingerlaneranni sinneqartoorutinik 200 mio. kr.-t missaannik annikillisitsissasoq ilimagineqarpoq. Erseqqissuutitsinissaq pillugu raajanut TAC-mik

aalisakkanilluunniit allanik aningaasaqarnermut pingaaruteqartunik allannguinerik Naalakkersuisut sulii isummersimannginnerat erseqqissaatigineqassaaq.

Tassungali atatillugu aningaasartuutitut nutaanut aningaasat atugassat aningaasanullu inatsimmi sinneqartoorutissat missingersuutigineqartup assigiinngissutaa erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq. Aningaasanik atugassatut inatsisitigut aalajangersagaq maanna ukiuni sisamani minus 84 mio. kr.-nut naatsorsorneqarpoq. Aningaasartuutit ineriartornerat atugassat taakku iluanni aalajangiusimanissaa pingaaruteqarpoq. Naak maannakkut inuiaqatigiinni aningaasartuutit qaffannissaat ussersartorsiornaraluartoq, taamaattoq ukiuni makkunani pissutsit pitsaasumik inissisimagallarnerat pisortat ingerlatsivianni aningaasartuutit annertusaaqqinnissamut atorineqannginnissaa pingaaruteqarluinnartuuvoq. Siuliani taaneqartutut innuttaasut katitigaanerannik allannguutit annertuut pisussat malitsigisaannik, pisortat ingerlatsiviannik, piffissaq akunnattumut ungasissumullu isigalugu, aningaasalersuinissamut periarfissaqannginnerput, aningaasaqarnermik siumut naatsorsuinerup aamma takutippaa. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit naapertorlugit aningaasaqarnerup siuariartornerata annikilliartornera eqqummaariffigissallugu pingaaruteqarpoq. Naalakkersuisut tamanna eqqummaffigaat, taamaammallu aamma ilaatigut erngup nukinganic innaallagissiorfinnik sineriammilu mittarfinnik annertuunik sanaatornermik aningaasaliinernik aallartitsinissaq pillugu Naalakkersuisut siunissami isumaliutaannut tamanna ilaatinneqassaaq. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiit isumalluutaasa amerlasuut pisortat ingerlatsiviannut pituttorneqannginnissaat Naalakkersuisut ilanngullugu kissaatigaat. Taamaammat siuariartorneq namminersorlutik inuussutissarsiorituni siuariartornermut iluaqutissanngorlugu killilerneqassaaq. Uagut inuiaqatigiittut politikertullu ajornartorsiutinik atuuttunut aaqqiissutissanic nassaarnarnitsinni, ajornartorsiutit tamarmik pisortat ingerlatsivianni atuinerup annertusineratigut passunneqarnissaat ilimagiinnarnagu, namminersorlutik inuussutissarsioritunut qissimigaarnissamik sungiussinerunissarput tamatuma aamma kinguneraa.

Aningaasanut inatsimmik isumaqatiginninniarnaq

Ukioq manna aningaasanut inatsimmik isumaqatiginninniarnarnerit Missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit inatsimmi pisortat aningaasarsiornerata siuariartornissaanut ukiumi ataatsimi 1 procentimik, ukiullu sisamat ingerlaneranni 2 procentimik killiliussap iluani ingerlanneqarput. Aningaasartuutit annertusiartornissaannut malittarisassat taakku inuiaqatigiit siunissami aningaasaqarnikkut annertuumik tamaviaarnarnerulernissaannut aaqqiissuteqarnissamut pingaaruteqarluinnartuupput. Naalakkersuisut sinnerlugit partiit tunniusimanerannut malittarisassallu pisariaqartut taakku, aningaasatigullu atugassanut taakkununga atasut iluanni sulisinnaanerannut qujassuteqarfigiumavakka. Piffissami qinersinerup tungaanut akisoorsuarnik amerlasuunillu neriorsuuteqarnissap ussersartorsiorinarsinnaanera Naalakkersuisut ilisimaarilluarpaat, pissutsinili maanna atuuttuni aningaasaqarnermut politikimut piviusorsioritumik akisussaassuseqartumillu periuseqarnissaq pingaaruteqarpoq.

Tassunga atatillugu partiit aallarniutaasumik aningaasanut inatsimmut kissaataat ukiuni sisamani aningaasanut inatsisiliorfiusumi katillugit 9 milliard kr-t missaanniinnerat, naalackersuisut oqaatigissavaat. Taamaalilluni kissaatit tamarmik akuerineqarsinnaannginnerat erseqqippoq.

2025-mut aningaasanut inatsit pillugu politikikkut isumaqatiginninniarnert suli ingerlapput, isumaqatiginninniarnerrillu aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip pingajussaaneerseqarnissaata tungaanut ingerlanneqassapput. 2025-mut aningaasanut inatsit amerlanerussuteqarluartunik tunuliaqutserneqarnissaanut tunngavissaqarluassasoq Naalackersuisut neriuutigaat.

Peqatigisaanik pingajussaaneerinninnissap tungaanut suli annertoorujussuarmik suliassaqarnerput erseqqissaatigissavara. Angusaqarnissaq pillugu partiit tamarmik naaperiaasinnaassuseqarnissamut isumaqatigiissuteqarnissamullu piumassuseqarluarnissaannik Naalackersuisut kaammattorumavaat. Nunatta ingerlaqqinnissaanut akisussaassuseqartumik aningaasanut inatsiseqarnissaq inuiaqatigiit pisariaqartippaat.

Pingajussaaneerinninnissamut allannguutissaatut siunnersuutissatut ilimagineqartut

Oqaatigineqareersutut raajartassanik siunnersuinerup nutaap malitsigisaanik pingajussaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa ilimagineqarpoq. Taamattaq Neqi pillugu KNI-mik sullissinissamik isumaqatigiissummik nutaamik isumaqatigiissusiorneq tunuliaqutaralugu, allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa ilimagineqarpoq. Tamatuma saniatigut 2025-mut kommunitut ataatsimoortumik tapiissutinut isumaqatigiissut tunuliaqutaralugu, allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaa ilimagineqarpoq. Taamattaarlu 2025-mut aningaasanut inatsimmik isumaqatigiissutip politikikkut akuerineqarnera tunuliaqutaralugu, allannguutissatut siunnersuutit arlallit saqqummiunneqarnissaat ilimagineqarpoq. Taakku saniatigut allannguutissatut siunnersuutit allat avaqqunneqarsinnaanngitsut saqqummiunneqassapput.

Naggasiineq

Taama oqaaseqarlunga Naalackersuisut sinnerlugit pitsaasumik angusaqarfiulluartumillu aningaasanut inatsit pillugu oqallittoqarnissaa qilanaaraara.